

FASE 2: ASSEMBLEA CIUTADANA

INFORME DE LA SESSIÓ DE DELIBERACIÓ:

SALUT I COHESIÓ SOCIAL

INFORME DE LA SESSIÓ DE DELIBERACIÓ DE L'ASSEMBLEA CIUTADANA: SALUT I COHESIÓ SOCIAL

Dia: 13/01/2026	Hora: 15.00h	Lloc: Centre de Congressos d'Andorra la Vella
Participació: 46 persones		

Ordre del dia de la sessió

- Benvinguda institucional i presentació general del procés i de les sessions de l'assemblea **10'**
- Contextualització i explicació de la dinàmica que es realitzarà i del programa de l'assemblea **10'**
- Introducció a l'àmbit de debat **15'**
- Contrast de les visions de futur **5'**
- Treball en grups sobre els dilemes **90'**
- Posada en comú **20'**

Introducció a l'assemblea ciutadana

Elisenda Vives i Manel Riera, copresidents del Comitè Rector del procés participatiu "Tracem el futur d'Andorra en un món que canvia", donen la benvinguda a l'assemblea ciutadana i contextualitzen que aquest projecte té l'objectiu de definir, de manera col·lectiva, una sèrie de recomanacions que seran traslladades a les institucions públiques sobre com afrontar els reptes de l'Andorra dels pròxims anys.

Indiquen que l'assemblea ciutadana és un mecanisme per escoltar les inquietuds i les propostes de la societat andorrana i, a través de la intel·ligència col·lectiva, definir quin hauria de ser el model de país i les estratègies per assolir-lo a una generació vista.

Yvan Lara, d'Andorra Recerca i Innovació, explica que aquest procés participatiu està impulsat des del Govern, el Consell General i els Comuns. La secretaria tècnica és assumida per Andorra Recerca i Innovació i compta amb el suport tècnic de la secretària d'Estat d'Igualtat i Participació Ciutadana. Afegeix que s'ha contractat a una empresa per dinamitzar el procés i que donarà suport durant l'Assemblea Ciutadana, EDAS. Remarca que aquest treball parteix d'un exercici previ de definició de reptes de futur de la societat andorrana, recollits en el procés "Andorra: reptes de futur" dut a terme l'any 2021.

Indica que la composició de l'Assemblea Ciutadana ha estat validada pel Comitè Rector i escollida entre 457 candidatures, amb criteris de representativitat per nacionalitat, sexe, edat, parròquia, situació laboral, nivell d'estudis i sector d'activitat, amb la voluntat de reflectir la diversitat real de la societat andorrana.

Manel Gil, de l'equip dinamitzador (EDAS), planteja els objectius de l'assemblea ciutadana:

- Contrastar i recollir el grau d'acord sobre les visions de futur elaborades durant la Fase 1 del procés.
- Debatre sobre els dilemes i preguntes que reflecteixen els diferents posicionaments, que dibuixen diferents camins del futur d'Andorra, i arribar a conclusions sobre quins són els més desitjables per a les persones participants.
- Realitzar recomanacions a traslladar a les institucions públiques sobre en quina direcció ha d'avançar el futur d'Andorra.

Contrast de les visions de futur

Es demana a les persones participants, individualment, que expressin el seu grau d'acord amb els escenaris de futur que s'han establert a partir de les visions elaborades a la fase prèvia, a través d'un qüestionari virtual.

Sistema de benestar integral, preventiu i comunitari - Quin és el teu grau d'acord amb aquesta visió de futur?

L'Andorra del futur que emergeix de les aportacions realitzades es fonamenta en la idea de disposar d'un sistema de benestar integral, capaç de garantir l'atenció a totes les persones al llarg del cicle vital, tot promovent la salut física, mental i social. Les visions de futur reflecteixen una voluntat de transitar d'un model centrat en la resposta a la malaltia cap a un model preventiu, comunitari i sostenible, on la salut és entesa com un dret i una responsabilitat col·lectiva.

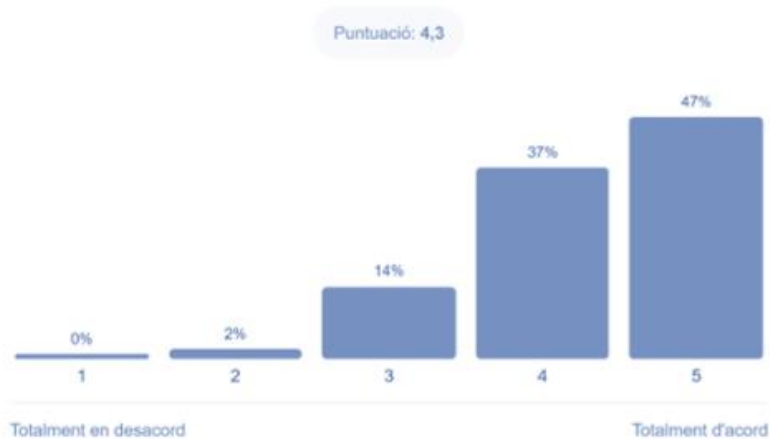
La prevenció i la promoció de la salut comunitària s'entén com un model d'intervenció que es centra en la salut i no en la malaltia i que es caracteritza per abordar la salut de manera integral i cooperativa entre la comunitat i els professionals, per tal de millorar la salut i el benestar de la comunitat i de reduir les desigualtats socials. Les aportacions posen de relleu la importància de fomentar hàbits saludables des de la infància i al llarg de la vida, amb polítiques que combinin l'activitat física, la nutrició equilibrada, la salut mental i la gestió emocional. S'imagina un país que aposta per l'educació per a la salut en tots els àmbits —escola, feina i comunitat— i que desplega estratègies transversals per prevenir malalties cròniques, addiccions i trastorns psicològics. En aquesta línia, es proposa consolidar la salut mental com una prioritat pública, amb serveis accessibles a la població, una xarxa de suport comunitari i limitant l'exposició dels menors d'edat a les xarxes socials.

Pel que fa a l'atenció a la gent gran, la visió compartida aposta per un envelliment actiu, saludable i digne, que permeti mantenir i fomenti la qualitat de vida, l'autonomia i la participació social. Es proposa un model que integri espais intergeneracionals, així com recursos assistencials de proximitat, tenint especial cura de la incidència de la soledat no desitjada entre aquesta població.

També es recullen aportacions que apunten a disposar d'un país amb polítiques reproductives complertes, i on l'avortament de les dones andorranes sigui un dret reconegut.

☆ Sistema de benestar integral, preventiu i comunitari - Quin és el teu grau d'acord amb aquesta visió de futur?

Valoració del sondeig 43 vots 43 participants

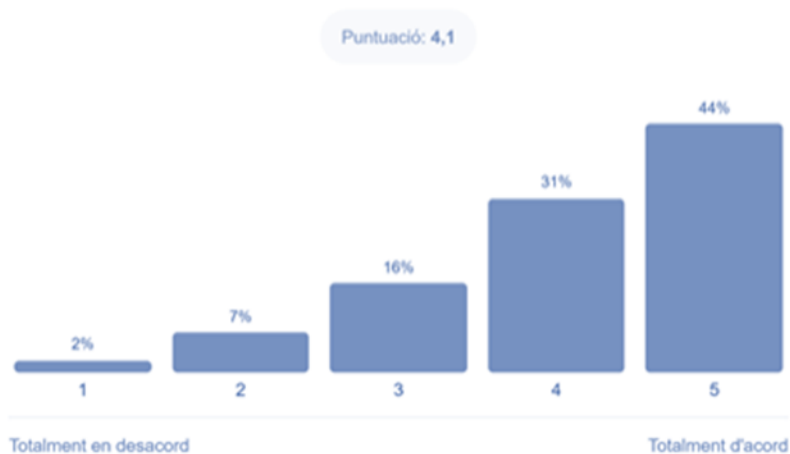

Cohesió social - Quin és el teu grau d'acord amb aquesta visió de futur?

Les visions de futur descriuen un país amb una major equitat en l'accés als recursos i serveis i, per tant, unes menors desigualtats socials entre els diferents sectors de la població. Un país on es promogui una efectiva conciliació entre la vida laboral i familiar i on les polítiques de suport a la criança i a la dependència siguin universals. De fet, aquests dos elements es troben fortament interrelacionats i des de diferents grups es destaca la necessitat de reduir la desigualtat de manera integral (pel que fa als ingressos, però també pel que fa als horaris i altres suports) per així poder millorar la conciliació. Així mateix, es demana garantir un sistema de pensions sostenible, que reconegui especialment l'esforç de les professions més dures o amb major càrrega física, assegurant una vellesa amb drets i estabilitat econòmica.

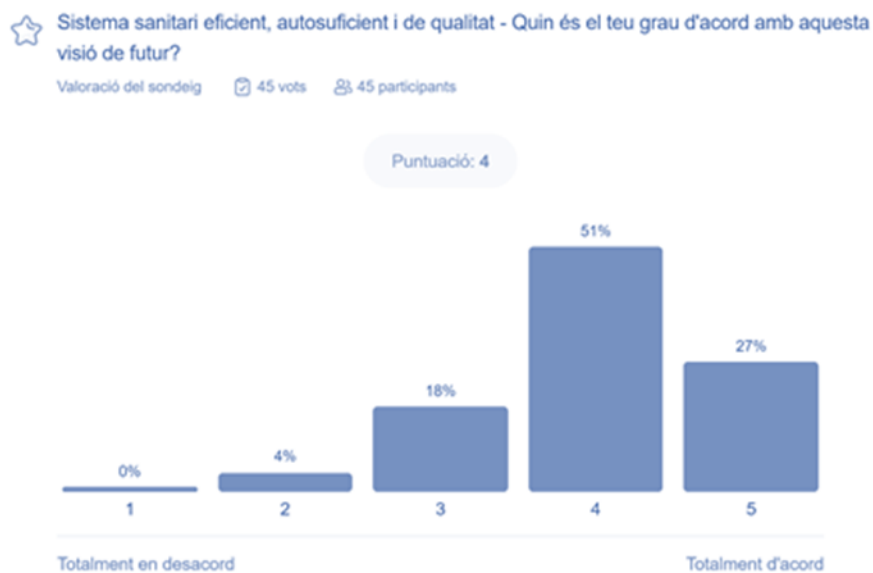
☆ Cohesió social - Quin és el teu grau d'acord amb aquesta visió de futur?

Valoració del sondeig 45 vots 45 participants

Sistema sanitari eficient, autosuficient i de qualitat - Quin és el teu grau d'acord amb aquesta visió de futur?

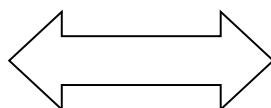
S'identifica com a prioritària la voluntat de disposar d'un sistema sanitari eficient, autosuficient i de qualitat, dimensionat d'acord amb la població resident i amb capacitat per atendre la majoria de patologies dins del territori. En general s'apunta per reduir la dependència de centres externs, reforçar les especialitats mèdiques, millorar la coordinació entre serveis, especialment els sanitaris i els socials, i desenvolupar les polítiques públiques de salut en base a un sistema de dades obertes. Aquesta visió s'acompanya de la demanda de disposar de professionals formats i amb condicions laborals adequades, la qual cosa implica polítiques actives de captació, formació i retenció de talent en el sector de la salut. També hi ha alguns punts de discordança entre les persones participants en aquest sentit: algunes de les aportacions defensen un sistema sanitari públic, universal i gratuït, mentre que d'altres posen l'accent en la necessitat que el sistema sigui sostenible, considerant que per assolir-lo cal mantenir un model mixt de copagament.

Debat al voltant dels dilemes

Dilema 1.1. Sistema de benestar integral, preventiu i comunitari

Sistema de benestar integral, preventiu i comunitari, que inclou especialitats que a hores d'ara queden fora

Sistema de benestar que cerca donar un bon servei en aquelles àrees on ja hi és present

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Grup 1 (blau)

Les persones participants del grup coincideixen que cal reorientar els sistemes de salut per situar la prevenció al centre, en comptes de focalitzar-los en la resposta a la malaltia. En aquest sentit, s'apunta la necessitat d'apostar per una bona educació per a la salut i d'aplicar mesures estructurals que la facilitin, com ara taxar els productes tòxics per a la salut o afavorir l'accés al comerç local i als productes de quilòmetre zero.

Es manifesta igualment la voluntat de disposar del màxim d'especialitats mèdiques possible dins del territori andorrà, i d'incorporar al sistema de salut la tecnologia més puntera en cada moment. Es posa èmfasi en la necessitat de millorar la prevenció de riscos laborals i la inspecció de treball, de manera que la prevenció sigui efectiva i tothom pugui exercir una feina adequada a les seves característiques físiques. L'aposta per la salut mental s'identifica també com una prioritat que cal reforçar de manera decidida.

En clau estratègica, el grup planteja la necessitat d'una planificació basada en dades que permeti centrar progressivament el sistema en la prevenció. Mentre no s'assoleixi aquest model, es considera imprescindible que el sistema sigui capaç de respondre de manera molt eficaç i reactiva a les necessitats de la població que no hagi gaudit d'un sistema preventiu consolidat.

Mitjana del grup 1 (blau)	3.36
---------------------------	------

Grup 2 (groc)

Les persones participants plantegen la necessitat de realitzar un estudi de salut mental davant l'increment de la seva incidència, especialment en gent jove, i dimensionar l'atenció assistencial a les necessitats de la població i el perfil de població. Es posa èmfasi en l'estigma que pateixen les persones afectades i la "vergonya de tractar-se a Andorra". Tot i que sembla que hi ha un abordatge diferenciat des del sistema sanitari segons el perfil de població (joves, infants, adults, etc.), algunes persones consideren que no és suficient. També es posa en relleu la necessitat de dimensionar el servei de salut mental i la planta d'hospitalització. Es recull, en aquest sentit, la

necessitat d'un estudi que permeti disposar de dades i conèixer l'abast de problemàtiques relacionades amb la salut mental i els factors de risc associats (ús de pantalles, xarxes socials, etc.).

Es planteja que les necessitats assistencials són molt àmplies i importants i que caldria prioritzar un sistema de benestar integral, preventiu, de promoció de la salut i comunitari a 10 anys vista, en comptes de a 25 anys. Es considera prioritari un model de prevenció i de promoció de la salut, ja que suposaria un estalvi de recursos. Es reforça la idea de què la promoció de la salut comporta polítiques actives en diferents àmbits per a facilitar hàbits saludables entre la població, com són: adaptar les ciutats i l'espai públic a la mobilitat activa a peu, control dels nivells de contaminació, prioritzar l'Atenció Primària amb un metge de família que acompanyi al llarg de la vida, entre d'altres accions.

Les persones participants proposen desenvolupar una normativa que reguli i afavoreixi la reducció del consum de tòxics (tabac, alcohol i drogues) i l'ús inapropiat de pantalles per part dels infants i joves, per canviar el model actualment existent de consum. Es posa, com a exemple d'acció a dur a terme, que els andorrans paguin una taxa superior pel consum de tabac.

Es reflexiona sobre que Andorra és un país petit i, per tant, dimensionar un sistema sanitari on es disposi de totes les especialitats i de molta qualitat esdevé un escenari irreal. En canvi, es considera que el sistema de salut actual, pel volum de població i impostos que es paguen, és molt bo i adequat. Així, es considera una riquesa tenir la possibilitat d'assistència de la millor atenció mèdica especialitzada (incorporada en el sistema actual) a una distància relativament propera, ja sigui a Barcelona o Toulouse.

Mitjana del grup 3 (groc)	4.64
---------------------------	------

Grup 3 (vermell)

Les persones participants reflexionen sobre el concepte de la prevenció en matèria de salut, on la major part assenyalen que no hauria de ser un punt d'exclusió al dilema, és a dir, treballar en clau preventiva hauria de ser indispensable en qualsevol sistema de salut que tingui el país durant els propers anys, independentment de si és més o menys integral i si aborden més o menys especialitats.

En termes generals, s'assenyala que és desitjable avançar cap a un sistema de benestar integral, tractant d'incorporar noves especialitats, concretament aquelles que siguin estadísticament més significatives entre la població andorrana. També reforçar aquelles especialitats que, tot i tractar-se a través del sistema de salut actual, compten amb un baix nombre de professionals de la salut, com poden ser cardiologia, ginecologia i psicologia, entre d'altres. En aquest sentit, calen polítiques de captació i retenció d'aquests perfils de professionals.

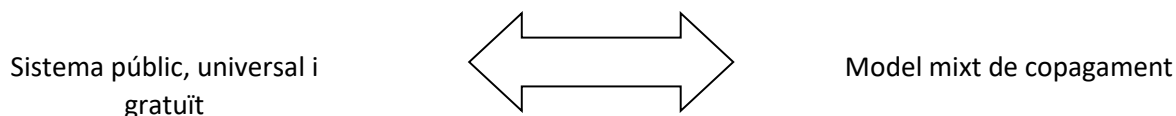
Mitjana del grup 3 (vermell)	5,58
------------------------------	------

Grup 4 (verd)

(El grup verd no va tenir temps d'abordar la discussió d'aquest dilema)

Mitjana del grup 3 (vermell)	5,58
------------------------------	------

Dilema 1.2. Sistema sanitari eficient, autosuficient i de qualitat

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Grup 1 (blau)

(El grup blau no va tenir temps d'abordar la discussió d'aquest dilema)

Mitjana del grup 3 (vermell)	6.45
------------------------------	------

Grup 2 (groc)

(El grup groc no va tenir temps d'abordar aquest dilema)

Grup 3 (vermell)

S'obre un debat sobre els copagaments per l'atenció sanitària, on una part de les participants apunten que haurien d'estar vinculats als ingressos que cada persona percep, és a dir, haurien de cercar un criteri d'equitat. Tot i així, altres de les persones participants rebutgen aquesta idea, indicant que les aportacions a la CASS ja són proporcionals als ingressos.

Algunes patologies concretes de llarga durada i cròniques, com els càncers i les dependències, haurien d'estar fora del sistema de copagaments i s'haurien de cobrir de manera universal.

En general, es valora que cal una educació financera sobre les aportacions que es fan a partir dels impostos i sobre els elevats costos que té l'atenció sanitària, ja que es percep que la població generalment no té coneixement sobre aquesta matèria.

S'apunten qüestions complementàries, com que es millori el sistema de triatge a les urgències hospitalàries per tal que algunes persones no facin un mal ús d'un recurs d'emergència, així com incrementar les inspeccions per abusos en el cas de les baixes mèdiques i altres recursos que es cobreixen des de la CASS.

Mitjana del grup 3 (vermell)	9,17
------------------------------	------

Grup 4 (verd)

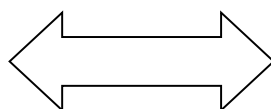
De manera majoritària les persones del grup defensen un sistema sanitari eficient, autosuficient i de qualitat, però basat en fórmules de copagament. Aquest model es considera que permet, per una banda, garantir el finançament del mateix i, alhora, evita l'abús que es podria donar en el cas d'un sistema gratuït. En aquest sentit, s'apel·la a la corresponsabilitat i a la necessitat de generar una ciutadania conscient del que costen les coses. Això no evita que, durant el debat, es plantegi que el sistema actual pot presentar ineficiències que cal evitar en el futur, no permetent que ningú quedi enrere i cobrint tot tipus de dolències i situacions. En aquest sentit, es planteja estudiar noves fórmules de finançament del sistema, sense deixar de banda el copagament, que ha de ser intrínsec, però evitant que la salut esdevingui un negoci. Com a propostes, es planteja reduir la quota de copagament a un percentatge menor, per facilitar l'accés universal. Una proposta individual planteja que les aportacions al sistema tinguin caràcter progressiu segons la renda, de manera que aportin més qui més té.

Mitjana del grup 4 (verd)	6,42
---------------------------	------

Dilema 1.3. Reducció de la precarietat laboral i foment de la cohesió social

Com de prioritari penseu que és avançar cap a un model de conciliació efectiva de la vida laboral i familiar i on les polítiques de cures i de suport a la criança i a la dependència estiguin més al centre, encara que sigui en detriment de la competitivitat de certs sectors econòmics rellevants al país (hostaleria, turisme...)?

Poc prioritari, és més important ser un país amb una economia forta

Molt prioritari, ha de ser una política central en el futur d'Andorra

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Grup 1 (blau)

Les persones participants del grup situen la qüestió de la cohesió social en un marc més ampli, considerant que un canvi de model econòmic és una precondition necessària per poder-la assolir. S'argumenta que una Andorra dual —on una part de la població pot conciliar la vida familiar i professional i una altra no— fa inviable la cohesió social real.

En aquest sentit, es reclama una planificació estratègica del futur del país que faci possible avançar cap a la cohesió, i es subratlla la necessitat de disposar de més i millors dades per prendre decisions públiques ben fonamentades. Lligat a això, es planteja la importància de definir quins són els indicadors de benestar real —en contraposició a una noció de benestar basada en el consumisme— com a condició per poder orientar les polítiques cap a un benestar genuí per a tota la població.

Les persones participants apunten també la necessitat d'abordar les situacions d'alta precarietat, de repartir la riquesa de manera més justa i de dignificar totes les professions, especialment les més invisibilitzades.

Mitjana del grup 1 (blau)	8,36
---------------------------	------

Grup 2 (groc)

La posició del grup en relació a la facilitació de la conciliació de la vida familiar i laboral té posicions enfrontades. Per una banda, es planteja que cal una economia forta que permeti a les famílies disposar de recursos econòmics per contractar serveis de cures. Per altra banda, es planteja la necessitat de dignificar els horaris laborals. Es ressalta que hi ha moltes persones que necessiten diversos llocs de treball per poder viure i, per tant, que caldria dignificar els salaris perquè no fes falta multiocupar-se i, així, millorar la conciliació de la vida familiar.

En aquest sentit, es planteja la necessitat de disposar d'un model que permeti flexibilitat horària, amb un horari adaptat a les necessitats familiars. Per això, caldria una revisió de la normativa laboral que faci possible la seva implementació. En aquest sentit, es considera que també cal un mecanisme de compensacions, ja sigui salarial o en temps, que permetin recuperar el temps

addicional treballat i que es puguin implementar models laborals amb horaris diferents segons les necessitats de cada persona.

Les persones participants exposen que és necessari una adaptació dels serveis públics que donin suport a la cura dels infants (escoles bressol) i persones dependents. Tanmateix, es valora que aquesta mesura no és de conciliació perquè no allibera a les persones per tenir cura de les seves famílies, sinó que facilita que aquestes deleguin les cures en serveis externs.

S'identifica que hi ha dos models d'horaris comercials i laborals diferents a França i Espanya. A Andorra s'intenta abastar els dos models. Per tal de millorar la conciliació familiar i laboral, es proposa reduir les franges horàries i acotar l'horari laboral i comercial d'Andorra en els trams que coincideixin els models d'horaris francès i espanyol. Aquesta restricció horària del comerç requereix un canvi de mentalitat per tancar els comerços abans, entre setmana, i els diumenges. De forma complementària, es proposa el repartiment dels horaris en el sector turístic (àmbit comercial, pistes d'esquí, etc.) a nivell territorial, és a dir, que no totes les pistes o comerços de tota Andorra obrin els diumenges, sinó que s'alternin, el que permetria reduir les franges horàries laborals. Es comenta que ja hi ha alguns territoris d'Andorra que tanquen el diumenge.

Mitjana del grup 3 (groc)	5,73
---------------------------	------

Grup 3 (vermell)

Les persones participants assenyalen que les opcions que planteja el dilema no són excloents, ja que consideren que es poden preveure mecanismes de conciliació laboral i familiar que estiguin adaptats a la realitat dels sectors econòmics potents del país.

En aquest sentit, una política clau és donar pes a les escoles bressol, incorporant-les al sistema educatiu públic, dotant-les de recursos i ampliant els horaris de prestació de serveis.

La major part de les persones participants al grup valoren que aquesta conciliació s'ha de fer de la mà dels sectors econòmics, i no en contra. Per tant, s'ha de sensibilitzar i incentivar a les empreses perquè respectin les demandes dels treballadors, ja siguin aquestes demandes per conciliar la vida familiar, o perquè hi ha treballadors que volen fer més hores, per exemple, en cap de setmana.

Cal definir un marc legal perquè el teletreball al sector privat sigui possible, ja que moltes empreses que podrien combinar treball presencial i teletreball no ho estan promovent. També un marc legal perquè les hores extraordinàries en cap de setmana estiguin ben remunerades, ja que és un tema pendent actualment.

Encara que la valoració que fa el grup és avançar cap a la conciliació laboral i familiar però garantint que els sectors econòmics no surtin perjudicats, algunes de les persones participants assenyalen que la percepció del jovent, de les generacions que estan actualment incorporant-se al mercat laboral, és donar més pes a la balança a gaudir del temps lliure i obtenir un benestar personal i emocional, per sobre d'obtenir recursos econòmics. Aquesta percepció, pensen, hauria de reflectir-se en les polítiques de conciliació dels properes anys.

Mitjana del grup 3 (vermell)	5,92
------------------------------	------

Grup 4 (verd)

El plantejament general de les persones integrants del grup apunta cap a que el creixement econòmic no hauria d'influir en la millora de les condicions laborals que permetin una conciliació efectiva amb la vida familiar i una millora de la qualitat de vida.

En aquest sentit, es planteja que el model de determinats sectors econòmics (comerç, construcció...), basat en importar mà d'obra a preus reduïts i amb una dedicació intensiva, genera desajustos que influeixen en la resta de sectors. Es considera que cal virar cap a un model econòmic basat en la productivitat i no en la presencialitat, ni en el volum d'hores treballades. Segons això, es defensa que una millor remuneració i facilitats per a la conciliació reverteixen en un augment de la productivitat i en un major creixement econòmic.

També es debat sobre el fet que la societat actual és molt més complexa i diversa, tant en relació a situacions personals com a l'adopció de nous valors, i fa més necessària una millor conciliació de la vida laboral i familiar. S'apunten alguns exemples d'aquestes modificacions que recomanen prioritzar canvis en aquest sentit:

- S'ha donat un canvi cultural que ha fet augmentar la concepció que la vida va més enllà de la feina, per tal de ser plena.
- Demogràficament la societat ha canviat, i per exemple, la necessitat d'entomar familiarment la cura de persones dependents s'incrementa amb l'envelliment progressiu de la població.
- El jovent troba moltes dificultats per generar la seva pròpia llar, entre les quals la manca de conciliació, el que pot afectar a la reproducció social i al futur del país, amb baixos índexs de natalitat i renúncies a fer el seu projecte de vida al país.

Es planteja que el sistema econòmic penalitza les persones que no són funcionals i productives, de manera que també ho fa amb aquelles que prefereixen equilibrar la seva vida laboral i familiar. En aquest sentit, es considera que caldria cercar fórmules per facilitar el seu accés al mercat laboral, i que, per altra banda, sí que es pugui bonificar aquelles persones que per la seva situació personal volen (o poden) dedicar-se en major mesura al desenvolupament de la seva vida laboral.

En tot cas, es manifesta la necessitat d'humanitzar el treball, millorant les condicions laborals i salarials, amb el que es considera que augmentaria la productivitat i no limitaria l'economia del país, i també es garantiria un futur per al jovent i la gent treballadora que vulgui arrelar-se i fer país.